

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційну роботу
Зінченка Дмитра Сергійовича
на тему «Забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах
становлення інформаційної економіки»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дисертації

Надане до рецензування дисертаційне дослідження є актуальним, оскільки одним із найбільш пріоритетних завдань стратегії економічного розвитку України визначено перехід вітчизняної економіки до інноваційної моделі розвитку, яка є складником глобальної тенденції становлення інформаційної економіки. Інформаційна економіка на тенетах нашої країни наразі знаходиться у стадії становлення, її процеси швидкими темпами стають частиною всіх суспільних та економічних процесів, які відбуваються в Україні. З огляду на це, забезпечення економічної безпеки підприємств вимагає нагальних змін в частині урахування їх інформаційної спроможності та можливості оптимального й найбільш ефективного використання інформаційних потоків з метою досягнення прибутковості та конкурентоспроможності. Отже, наукова робота Дмитра Зінченка виконана на актуальну тему, яка присвячена дослідженню та удосконаленню теорії та методики забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах становлення інформаційної економіки, що наразі є важливим для адаптації та конкурентоспроможного розвитку підприємств.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни

Отримані автором висновки за результатами проведеного дослідження є достовірними та містять наукову новизну.

Можна акцентувати увагу на найбільш вагомих елементах наукової новизни результатів дисертаційного дослідження:

- удосконалено організаційно-економічний механізм забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах становлення інформаційної економіки, який на відміну від існуючих, глобально та системно враховує процес становлення інформаційної економіки, стратегічні цілі економічного розвитку підприємства в аспекті стадій його життєвого циклу, комплексність і структуру всіх елементів, що пов'язані з економічним потенціалом підприємства і одночасно на оптимізацію всіх складників його економічної безпеки на засадах оцінювання, мотивації та функціональних забезпечуючих дій;
- удосконалено методико-прикладні засади стосовно забезпечення економічної безпеки підприємства в аспекті загального економічного його розвитку, який відрізняється від наявних тим, що враховує особливості формування, реалізації, діагностування та

коригування економічної безпеки підприємства на окремих стадіях його життєвого циклу, що створюють умови до системно-стадійного управління процесом безпеки на підприємстві;

- удосконалено методичний підхід до визначення функціональних аспектів забезпечення економічної безпеки підприємства за умов становлення інформаційної економіки, який, на відміну від існуючих, включає в себе в синтезованому вигляді сукупність функцій, процесів та чинників, що пов'язані з оптимізацією ресурсів, нівелюванням ризиків та інформаційно-адаптаційним реагуванням на сукупність внутрішньо-зовнішніх впливів в розвитку підприємства, що дозволить в цілому суттєво оптимізувати процеси забезпечення економічної безпеки підприємства;

- удосконалено економіко-математичне моделювання економічної безпеки шляхом розробки тринарної економіко-математичної моделі економічної безпеки підприємства в умовах становлення інформаційної економіки, яка у комплексному вигляді відображає максимізацію трьох складових такої безпеки: економічного стану підприємства, якості інформаційних потоків та функціональної спроможності підприємства, а також зорієнтована на максимізацію результатуючих показників, покликана сприяти ефективності здійснення функціональних заходів щодо убезпечення економіки підприємства в сучасних умовах;

- набуло подальшого розвитку тлумачення сутності понять «економічна безпека підприємства» і «забезпечення економічної безпеки підприємства» які, на відміну від існуючих, розглядаються відповідно за змістом і аспектом розкриття зі статичних та динамічних позицій (економічна безпека – як певний економічний стан, забезпечення економічної безпеки – певний економічний процес), визначаються без прив'язки до рівня економічної ефективності діяльності підприємства або інших економічних параметрів і враховують сукупний зовнішньо-внутрішній чинник впливу і орієнтуються на критерій забезпечення конкурентності підприємства, що в цілому дозволяє розширити розуміння сутності даних дефініцій та визначити економічну сферу їх використання в науковій, навчальній і практичній площині і т.д.

Достовірність отриманих висновків та результатів підтверджується проведенням автором науковим узагальненням теоретико-методичних досліджень відповідно до досліджуваної проблематики, використанням загальноприйнятих статистичних та економічних показників, аналізом методичного апарату. Результати ілюстровані за допомогою достатньої кількості графічного матеріалу. Як інформаційну базу наукового пошуку автора використано нормативно-правові акти України, матеріали Державної служби статистики та міжнародних економічно-консалтингових структур, звітність підприємств.

Наукові дослідження були виконані здобувачем на кафедрі економіки і підприємництва Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» в рамках науково-дослідних робіт за темами: «Сучасні

проблеми економіки та управління підприємствами і шляхи їх вирішення» (номер державної реєстрації 90116U004579), «Управління економічною безпекою суб'єктів національного господарства» (номер державної реєстрації 0116U004577)

Отже, визначене в дисертаційній роботі наукове завдання набуло подальшого розвитку теоретичних засад та удосконалення методико-прикладного інструментарію забезпечення економічної безпеки підприємства за умов становлення інформаційної економіки є виконаним повністю, здобувач повною мірою оволодів методологією наукової діяльності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності

За своїм змістом дисертаційна робота здобувача Зінченка Д.С. повністю відповідає Стандарту вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» та напрямкам досліджень відповідно до освітньої програми «Економіка».

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про наявність особистого внеску здобувача у науковий напрям «Економіка».

Розглянувши звіт подібності за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові співпадіння, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Зінченка Дмитра Сергійовича є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів фальсифікації, копіювання, фабрикації, плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело.

Мова та стиль викладення результатів

Дисертаційна робота написана українською мовою. Матеріали дослідження викладено послідовно та системно, стиль мовлення є науковим з використанням загальноприйнятої термінології. Розроблені автором положення висвітлено докладно, методично та зрозуміло для широкого кола користувачів.

Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 242 сторінки.

У вступі визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, сформульовано наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено дані про апробацію результатів дослідження та про публікації здобувача, охарактеризовано структуру та обсяг роботи.

У першому розділі *«Теоретико-методологічні основи визначення сутності економічної безпеки підприємства в умовах становлення інформаційної економіки»* достатньо системно та послідовно досліджено теоретико-методологічні питання, пов'язані економічною безпекою підприємства в умовах становлення інформаційної економіки. Визначено необхідність урахування впливів інформаційної економіки на економічний розвиток та економічну безпеку підприємств, актуалізовано підходи до визначення мети

сприяння становленню інформаційного суспільства та інформаційної економіки. Удосконалено визначення сутності категорій «економічна безпека підприємства» та «інформаційна економіка» з виокремленням специфічних систем їх властивостей та характеристик. Доведено взаємозв'язок економічної безпеки підприємства з його економічним потенціалом та економічним розвитком підприємства. Запропоновано концептуальну схему забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах інформаційної економіки.

В другому розділі *«Методико-прикладні основи забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах становлення інформаційної економіки»* висвітлено методологічні та прикладні питання, пов'язані з вирішенням наукових завдань щодо удосконалення та наукового обґрунтування методологічного та практичного інструментарію забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах становлення інформаційної економіки. При цьому сформульовано сутність системно-цільового підходу до забезпечення економічної безпеки підприємства. Уточнено сутнісно-змістовне тлумачення забезпечення економічної безпеки підприємства як економічної категорії. Визначено ключові функціональні етапи та складові забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах формування інформаційної економіки. Обґрунтовано методико-прикладні засади дослідження функціонально-управлінського забезпечення економічної безпеки підприємства. Розроблено базові етапи проведення функціональних заходів у системі забезпечення економічної безпеки підприємства на різних стадіях життєвого циклу підприємства в контексті економічного розвитку.

У третьому розділі *«Методичний інструментарій забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах становлення інформаційної економіки»* запропоновано алгоритм здійснення організаційно-економічних заходів щодо забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах інформаційної економіки, в основу якого покладено орієнтири на його інформаційність та адаптованість. Розроблено економіко-математичну модель економічної безпеки підприємства в умовах становлення інформаційної економіки, яка базується на урахуванні симбіозу базових складових такої безпеки: економічного стану підприємства, якості інформаційних потоків та функціональної спроможності підприємства, зорієнтованої на максимізацію результатів діяльності підприємства та покликана сприяти ефективності здійснення функціональних заходів щодо забезпечення його економіки. Запропоновано методичний інструментарій для оцінювання базових складових такої моделі, сформульований у вигляді комплексних показників.

Дисертантом здійснений глибокий критичний аналіз економічних досліджень із визначеної проблематики. Достатньо ґрунтовно визначені мета, завдання, об'єкт, предмет і наукова новизна дослідження. Мета та завдання дослідження реалізовані, що підтверджується викладеними доробками. Пропоноване дослідження позитивно вирізняє теоретико-методологічна деталізація, використання різних наукових підходів до вивчення

детермінант забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах становлення інформаційної економіки. Представлена робота характеризується належною науковою розробкою та ґрунтовними методичними пропозиціями.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи

Наукові результати дисертації висвітлені у 17 наукових публікаціях здобувача, серед яких: 5 статей у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України категорії Б; 3 статті у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базі даних Scopus, 8 статей у збірниках матеріалів наукових конференцій, 1 стаття, де додатково відображаються результати дослідження.

Результати дисертації були апробовані на 8 наукових фахових конференціях.

В наукових публікаціях здобувача можна відзначити їх високий науковий рівень та дотримання принципів академічної доброчесності. У всіх наукових публікаціях за темою дисертації, здобувачем викладено результати власних досліджень. В працях, опублікованих із співавторами, визначено та відображено особистий внесок здобувача.

Таким чином, наукові результати описані в дисертаційній роботі повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача.

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи

Проте існує низка дискусійних положень, які можуть бути обговорені під час захисту:

1. Структура, викладених у роботі авторських напрацювань (п.п.1.3., п.п.2.2), представляє певну перевантаженість його за обсягом теоретичного (п.п.1.3) та методологічного (п.п.2.2) матеріалу. Тож, з цього, зміст роботи сформований певною мірою не достатньо пропорційно, оскільки другий розділ роботи мав би більш значну прикладну значимість, якби був більшим чином доповнений практичними прикладами впровадження запропонованих автором методик.

2. У п.п.3.2 роботи (рис. 3.2) – автором репрезентовано організаційно-економічний механізм забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах становлення інформаційної економіки. Бажано було б представити на схемі також і ресурси, які спроможні уможливити його формування та ефективну реалізацію запропонованих автором функцій та процесів на практиці, на рівні реалізації розроблених заходів.

3. Робота б значно виграла, якби у ході вирішення поставленої науково-прикладної задачі (п.п.3.1, п.п.3.2) відповідно більше уваги було б приділено перевірці на практичну релевантність в умовах функціонуючих підприємств авторських розробок, таких як методичних рекомендацій, алгоритмів, організаційно-економічного механізму тощо.

4. Доцільно було б рекомендувати поряд із авторськими розрахунками (п.п.3.3) надати за наявності запровадження у практику господарювання авторських розробок і напрацювань прогностичні розрахунки на відповідний перспективний період, які стосуються

економічної ефективності впровадження запропонованих заходів.

Вважаю, що висловлені зауваження не є визначальними і не зменшують загальну наукову новизну та практичну значимість результатів та не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

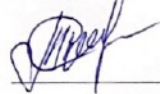
Висновок про дисертаційну роботу

Вважаю, що дисертаційна робота здобувача ступеня доктора філософії Зінченка Дмитра Сергійовича на тему «Забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах становлення інформаційної економіки», виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є закінченим науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для соціальних та поведінкових наук. Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п.6 – 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Здобувач Зінченко Дмитро Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Рецензент:

доцент кафедри
економіки і підприємництва
факультету менеджменту та маркетингу
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»,
кандидат економічних наук, доцент



Тетяна ТКАЧЕНКО

Підпис рецензента, к.е.н, доцента Ткаченко Т.П. засвідчую:

Декан факультету менеджменту та маркетингу
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»,
доктор економічних наук, професор



Марина КРАВЧЕНКО



«24» 11 2023 року